

R o z s u d o k
V m e n e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górásza a sudcov JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Rudolfa Čirča v právnej veci žalobcov **1/ J. M.**, bývajúceho v B., **2/ A. M.**, bývajúcej v B., v dovolacom konaní obaja zastúpení JUDr. D. K., advokátom, so sídlom v S., proti žalovanej **S. M. A.**, so sídlom v S.S., **o zaplatenie 3 308,10 Eur**, vedenej na Okresnom súde Senica pod sp.zn. 13 C 10/2005, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 14. októbra 2008 sp.zn. 10 Co 179/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcov **z a m i e t a**.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Senica rozsudkom z 27. marca 2008 č.k. 13 C 10/2005-122 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcom v 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne sumu 99 660,-- Sk s 8 % ročným úrokom z omeškania od 3.1.2005 do zaplatenia a náhradu trov konania vo výške 29 983,-- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku k rukám právneho zástupcu žalobcov. V časti úrokov z omeškania za deň 16. augusta 2004 konanie zastavil a vo zvyšku žalobu zamietol. Vychádzal zo zistenia, že spoločnosť S. Z., A. S. ako predávajúci a žalobcovia ako kupujúci platne uzavreli dňa X. kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol prevod nehnuteľností na LV č. X. pre obec k.ú. S. ako parc. č. X. zast. plocha X. m², sklad X nachádzajúci sa na parc. č. X. V zmysle uzavretej zmluvy boli žalobcovia

povinní zaplatiť dohodnutú kúpnu cenu 99 660,-- Sk v prospech žalovanej, čo sa aj stalo (dôvodom takéhoto dojednania boli pohľadávky žalovanej voči predávajúcemu spoločnosti S. Z., A. S.). Keďže k povoleniu vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na základe uvedenej kúpnej zmluvy nedošlo (konanie o návrhu na vklad bolo napokon zastavené z dôvodu jeho späťvzatia), dospel k záveru, že žalovaná sa na úkor žalobcov bezdôvodne obohatila, a to plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Aby žalobcovia nadobudli nehnuteľnosti do svojho vlastníctva, museli ich opätovne kúpiť od spoločnosti S. Z., A. S. za kúpnu cenu 53 000,-- Sk (právne úkony v jej mene vykonával správca konkurznej podstaty), k čomu došlo uzavretím kúpnej zmluvy dňa X., ktorej vklad bol povolený pod č. V. dňa X.. Nepriklonil sa k právnemu názoru žalovanej, podľa ktorého ustanovenie o spôsobe výplaty kúpnej ceny je typickým prípadom poukážky v zmysle § 535 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ). Neprišlo preto k zámene subjektov na strane dlžníka a pasívne legitimovaným na vydanie bezdôvodného obohatenia je ten, kto ho získal, v tomto prípade žalovaná. Žalovaná sa dostala do omeškania až keď sa prvýkrát dozvedela o povinnosti platiť, čo sa stalo doručením platobného rozkazu dňa 3. januára 2005. V časti začiatku plynutia lehoty na úroky z omeškania ako aj v časti navrhovanej výšky úrokov z omeškania zamietol žalobu a priznal žalobcom úroky z omeškania, výška ktorých je v súlade s nariadením vlády č. 87/1995 Z.z. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. Keďže žalobcovia mali vo veci neúspech len v pomerne nepatrnej časti žaloby, priznal im plnú náhradu trov konania.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 14. októbra 2008 sp.zn. 10 Co 179/2008 na odvolanie žalovanej rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol a rozhodol o náhrade trov celého konania. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žalovaná nie je v danej veci pasívne legitimovaná. Uviedol, že žalovaná nezískala majetkový prospech plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol a ani ho nezískala z nepoctivých zdrojov. Plnenie bolo žalovanej poskytnuté na základe kúpnej zmluvy, ktorá je platným právnym úkonom. Dôvod plnenia neodpadol, nakoľko uvedená zmluva je stále platná. Nebola účastníkami ani zrušená formou dohody, prípadne odstúpením jednej zo zmluvných strán. Stotožnil sa s názorom žalovanej, že vzťah medzi žalobcami, spoločnosťou S. Z., A. S. a žalovanou napĺňa znaky poukážky podľa § 535 OZ. Žalovaná sa teda na úkor žalobcov nemohla obohatiť ani z dôvodu, že plnenie prijala od žalobcov

na základe platnej poukážky. Žalobu považoval za neopodstatnené podanú a preto rozsudok okresného súdu v napadnutej časti podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že žalobe nevyhovел.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali včas dovolanie žalobcovia. Žiadali rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť tak, že sa rozsudok súdu prvého stupňa potvrdzuje. Uviedli, že rozsudok krajského súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Vytýkali odvolaciemu súdu, že vzťah medzi žalobcami, spoločnosťou S. Z., A. S. a žalovanou posúdil nesprávne v zmysle § 535 OZ. V tomto prípade sa nejednalo o klasický záväzkovo právny vzťah dlžníka a veriteľa, pretože suma 99 660,-- Sk bola vyplatená z titulu kúpnej ceny za prevod nehnuteľností, ku ktorému prevodu na základe tejto zmluvy neprišlo. Rovnako nesprávne dospel k záveru, že pôvodná kúpna zmluva z X. je stále platná. Podľa dovolateľov, uzatvorením novej kúpnej zmluvy zanikli práva a povinnosti účastníkov podľa pôvodnej zmluvy a vznikli im práva a povinnosti podľa zmluvy novej. Pôvodná zmluva je takto jednoznačne „právny dôvod, ktorý odpadol a majetkový prospech získaný plnením z dôvodu, ktorý odpadol je v zmysle ustanovenia § 451 ods. 2 OZ bezdôvodným obohatením“, pričom na úkor žalobcov sa obohatila práve žalovaná. Právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého žalovaná nie je v danej veci pasívne legitimovaná, je preto nesprávny.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že vzťah medzi žalobcami, spoločnosťou S. Z., A. S. a žalovaným dohodnutý v kúpnej zmluve nepochybne napĺňa znaky poukážky v zmysle § 535 a nasl. OZ. Prijatím poukážky tak došlo k splneniu povinnosti žalobcov zaplatiť kúpnu cenu plnením síce v prospech žalovanej, ale na účet spoločnosti S. Z., A. S. Nárok na vrátenie kúpnej ceny by v prípade zániku kúpnej zmluvy vznikol žalobcom len voči tejto spoločnosti. Ak by súd dal za pravdu žalobcom, priznal by vlastne spoločnosti S. Z., A. S. dvojnásobný majetkový prospech (zníženie záväzku voči žalovanej a získanie kúpnej ceny z druhého predaja toho istého majetku). Navrhla preto dovolanie žalobcov ako nedôvodné zamietnuť a priznať jej trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali účastníci konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že ich dovolanie nie je dôvodné.

Z obsahu dovolania žalobcov vyplýva, že títo uplatňujú dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j. že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa, treba považovať za správne.

Podľa § 451 ods.1 OZ kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 OZ bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 456 OZ predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podľa § 457 OZ ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa § 458 ods. 1 OZ musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

Podľa § 575 ods. 1 OZ ak sa plnenie stane nemožným, povinnosť dlžníka plniť zanikne.

Podľa § 577 ods. 1 OZ dlžník je povinný bez zbytočného odkladu po tom, čo sa dozvie o skutočnosti, ktorá robí plnenie nemožným, oznámiť to veriteľovi, inak zodpovedá za škodu, ktorá vznikne veriteľovi tým, že nebol včas o nemožnosti upovedomený.

Podľa § 577 ods. 2 OZ právo na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je dotknuté.

V ustanovení § 451 Občianskeho zákonníka je bezdôvodné obohatenie vymedzené predovšetkým ako záväzok, z ktorého vzniká tomu, kto sa obohatil povinnosť vydať všetko, o čo sa bezdôvodne obohatil a oproti tomu vzniká i právo toho, na úkor ktorého k obohateniu došlo, požadovať vydanie toho, o čo sa druhý zo subjektov tohto záväzku obohatil. V ustanovení § 457 OZ je upravený osobitný spôsob vydania predmetu obohatenia, ak zmluva, podľa ktorej si strany vzájomne plnili, bola neplatná alebo zrušená. Ak plnila podľa zmluvy len jedna strana, ustanovenie § 457 sa neuplatní; v takomto prípade sa povinnosť vydať plnenie z neplatnej alebo zrušenej zmluvy riadi ustanovením § 451 OZ. Ak vlastník nehnuteľnosti vykonal prevod rovnakej nehnuteľnosti na tú istú osobou dvakrát, kupujúci sa stane jej vlastníkom na základe tej kúpnej zmluvy, ktorej vklad vlastníckeho práva kataster povolil. U tej kúpnej zmluvy, u ktorej vklad nebol povolený (návrh na vklad bol zamietnutý, prípadne konanie o povolenie vkladu bolo zastavené), nejde o právny úkon neplatný, ale o právny úkon, u ktorého dochádza k zániku povinnosti dlžníka plniť v dôsledku nemožnosti plnenia (§ 575 ods. 1 OZ). Ak jedna zo strán podľa zmluvy už plnila, má právo na vydanie toho, čo druhá strana získala na základe takto zaniknutého záväzku (§ 577 ods. 2 OZ).

V posudzovanej veci spoločnosť S. Z., A. S. ako predávajúci a žalobcovia ako kupujúci uzavreli platne dve kúpne zmluvy, ktorých predmet bol totožný, a to kúpnu zmluvu z X., ktorej vklad nebol povolený a kúpnu zmluvu z X., ktorej vklad bol povolený príslušným katastrálnym orgánom pod č. V. dňa X. Okamihom povolenia vkladu kúpnej zmluvy z X. (dňom právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu) žalobcovia nadobudli do vlastníctva predmet kúpy, čím spoločnosť S. Z., A. S. naopak k predmetu kúpy vlastnícke právo stratila.

Z uvedeného vyplýva, že následne po uzatvorení kúpnej zmluvy z X. sa stalo plnenie z tejto kúpnej zmluvy nemožným (spoločnosť S. Z., A. S. už nemohla vykonať prevod vlastníctva na žalobcov podľa tejto zmluvy), v dôsledku čoho vzájomné povinnosti z tohto záväzku plniť zanikli. Keďže žalobcovia poskytli podľa tejto zmluvy plnenie (zaplatili

dohodnutú kúpnu cenu v sume 99 660,-- Sk), majú nepochybne právo na vydanie majetkového prospechu z titulu bezdôvodného obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol (§ 451 OZ v spojení s § 577 ods. 2 OZ).

Povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie získané plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol vzniká podľa zákona tomu, kto ho získal. Tým, kto plnenie získal nie je osoba, ktorá predmet plnenia aktuálne drží, prípadne ktorá ho skutočne spotrebovala. Takýmto subjektom nie je ani osoba, ktorá ho získala na základe platne uzavretej dohody s adresátom plnenia a osobou, ktorá plnenie poskytla. Osobou povinnou vydať majetkový prospech získaný plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, je výlučne osoba, ktorej plnenie bolo adresované.

V posudzovanej veci bolo potrebné vznik bezdôvodného obohatenia posudzovať v úzkom kontexte so záväzkovým vzťahom vyplývajúcim z kúpnej zmluvy uzavretej medzi spoločnosťou S. Z., A. S. a žalobcami X. V bode V. tejto zmluvy sa jej účastníci dohodli, že kúpna cena, ktorá patrí spoločnosti S. Z., A. S., bude v celosti vyplatená žalovanej. Uvedené dojednanie svojim obsahom neodporuje zákonu, ani ho neobchádza a ani sa neprieči dobrým mravom. Treba ho preto považovať za platné (na jeho platnosť nemali žiaden vplyv ani dôsledky nemožnosti plnenia). Účelom tohto dojednania bolo jednak zaplatenie kúpnej ceny a súčasne splnenie záväzku spoločnosti S. Z., A. S. voči žalovanej. To znamená, že v podstate kúpna cena zaplatená žalobcami, adresátom ktorej bola nepochybne podľa kúpnej zmluvy spoločnosť S. Z., A. S., bola s jej súhlasom a po dohode so žalobcami a žalovanou len použitá na vyrovnanie (zníženie) záväzku, ktorý mala spoločnosť S. Z., A. S. voči žalovanej. Žalovaná je teda len osobou, ktorá plnenie získala na základe platne uzavretej dohody medzi adresátom plnenia a osobou, ktorá plnenie poskytla. Z uvedeného vyplýva, že adresátom plnenia poskytnutého žalobcami v podobe kúpnej ceny v zmysle kúpnej zmluvy nebola žalovaná. Žalovaná žiaden majetkový prospech na úkor žalobcov, ktorý by bol v príčinnej súvislosti s poskytnutím plnenia žalobcami vo forme zaplatenia kúpnej ceny, nezískala. Nie je teda v rovine hmotného práva nositeľkou záväzku k jeho vydaniu.

Odvolačí súd dospel preto k správne mu záveru, že žalovaná nie je účastníčkou hmotnoprávneho zodpovednostného záväzkového vzťahu z bezdôvodného obohatenia a teda, že nie je v danej veci pasívne legitimovaná. Žalobcovia neopodstatnene namietali, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Keďže v konaní

neboli zistené ani vady uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Žalovaná mala v dovolacom konaní úspech, preto jej patrí právo na náhradu trov konania proti žalobcom, ktorí úspech nemali (§ 243b od. 5 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovanej v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, preto jej neboli priznané.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová